

Följ T-shirten

Ämnen: Ke, Bi, Ge, Hkk, BI, Sv, SI

Övningen Följ T-shirten handlar om att öka förståelsen för alla steg i ett klädesplaggs eller en textilprodukts livscykel. Det handlar om energianvändning och klimat- och miljöpåverkan. Du som lärare kan även välja att addera sociala perspektiv såsom arbetsvillkor och hälsoaspekter.

Målet är att eleverna ska tillägna sig kunskaper om var och hur varor produceras och kunna värdera val och handlingar som konsument utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Material och verktyg till den här övningen finns i menyn. Utöver dessa behövs material och verktyg för att göra egna flödesscheman, t.ex. stora pappersark, pennor och saxar. Flödesscheman kan också göras digitalt, mallar finns i t.ex. PowerPoint.

Genomförande

Följ T-shirten tar 2-4 lektioner beroende på hur ni vill avgränsa elevuppgiften. Lektion 1 är det lagom att göra Skohögen och en genomgång av bilden av T-shirtens livscykel. Inför andra lektionen ombeds eleverna att välja ut ett klädesplagg eller en annan textilprodukt att göra en egen livscykelanalys på.

Lektion 2-4 arbetar eleverna enskilt eller i grupper med att fördjupa sig i sin utvalda textilprodukt och att åskådliggöra livscykeln genom ett fysiskt eller digitalt flödesschema. Som avslutning får eleverna visa och berätta för varandra och resonera om olika textilprodukters påverkan på miljö och människor.

Del 1 Skohögen (ca 15 min)

Låt alla elever lägga varsin sko i en gemensam hög. Gå tillsammans igenom skorna för att se var de är producerade och sortera dem efter olika kontinenter. Fråga eleverna vad de vet om skorna.

Frågor att diskutera:

- *Var är skorna tillverkade? Var ligger länderna?*
- *Hur tillverkas skor?*
- *Vad är skorna gjorda av?*
- *Vad vet ni om dem som tillverkat era skor?*

Del 2 Livscykelanalys (LCA)

Introduktion: Utgå från bilden över T-shirtens tillverkningsprocess och samtala om vad som händer på bilden. Till er hjälp finns [Klädskolan](#) som beskriver klädtillverkning steg för steg.

Valfritt: Titta tillsammans på filmen *Ett miljösmart klädval*.

Låt eleverna välja egna klädplagg eller textilprodukter att göra livscykelanalyser på, enskilt eller i grupp. Se till att det finns produkter av olika material och råvaror.

Elevernas uppdrag är att kartlägga produkternas livscykler och ta fram egna flödesscheman över produkternas väg från råvaruutvinning till avfallshantering. Till hjälp för sina efterforskningar har eleverna följande verktyg: *Flödesschema: Följ T-shirten, Faktablad: Klädskolan, Faktablad: Våra kläder, samt Elevinstruktion: Gör en*

livscykelanalys (LCA).

Till Klädskolan finns [Bilaga till klädskolan: Om klädernas miljöpåverkan](#), som du som lärare kan välja att dela ut direkt eller efter att eleverna har gjort egna efterforskningar.

Diskutera vilka avgränsningar ni ska göra. Ni kan t.ex. välja att lägga mer fokus på energianvändning och klimatpåverkan eller på miljögifter och biologisk mångfald. Prata även igenom hur eleverna förväntas söka information. Ska de enbart söka på nätet eller ska de även kontakta butiker och tillverkare via mail och telefon?

På nätet finns mycket information, men **det kommer ändå vara svårt att svara på alla frågor**. Förbered därför eleverna på att det viktigaste är att *försöka* hitta svar. Det är okej att generalisera och hänvisa till faktaartiklar om hur tillverkning, transporter, återvinning etc **oftast** går till för olika textila material.

Presentation

Låt eleverna presentera sina livscykelanalyser och flödesscheman för varandra och resonera kring skillnader i olika materials livscykler.

Fördjupning

Faktablad: [Cirkulär ekonomi](#)

Faktablad: [Konsumtionsbaserade klimatutsläpp](#)

Faktablad: [Avfallstrappan](#)

Faktablad: [Plast och mikroplast](#)

> [Artikel ur Sveriges Natur 1-2108 om falsk miljömärkning inom klädindustrin](#)

> [Fakta om bomull \(Sveriges konsumenter\)](#)

> [Statistik från SCB: Här hamnar dina gamla kläder](#)

> [Mer om klädtillverkning och mänskliga rättigheter \(Swedwatch skoltidning\)](#)

Fakta

Att arbeta med livscykelanalys (LCA)

En livscykelanalys följer en produkt från vaggan till graven, och beskriver dess miljöpåverkan från råvaruutvinning till avfallshantering. Alla resurser som används och alla utsläpp som sker däremellan räknas in. Ett annat sätt att se på varors livscykler är "från vagga till vagga" – på engelska "cradle to cradle" (C2C). Där tar varans väg aldrig tar slut, utan återgår till systemet igen genom någon form av återanvändning. Det betyder att materialet i varan blir något nytt istället för att slängas.

En traditionell livscykelanalys mäter en produkts totala miljöpåverkan. Det finns också sociala livscykelanalyser som beskriver människors arbetsvillkor och påverkan på det lokala samhället.

> [Till startsidan för årskurs 7-9](#)

Promos i sidebar:

Klädskolan

Faktablad om våra kläder